

A. Bak Péter: *Utazásom emléke*, 2017 – Ahogy éppen elveszem emlékeimben: töredék a kép.

Ballonyi Pál Margit: *Utazom az idővel*, 2018
– Szárnyalásom kellékei.

Baksai József: *Távolodás*, 2017
– Csak mihez képest vagyok: közel és távol. Így létezem.

Balázs Sándor**ÚTNYITÓ****UTAZÁS – MAGYAR FESTŐK TÁRSASÁGA TÁRLATA**

A taoista úgy véli, a világ megismeréséhez nem kell elhagyni a falu határát, a római meg praktikusán kötelez: hajózni szükséges. Mindig úton vagyunk. Úton lenni pedig annyi, mint keresésben. S vajon a kert végébe tett séta? Az is utazás? Naná! Minden történetünk, sőt minden történés: egy fajtája az utazásnak. Nyitottság annak ellenében, hogy esetleg bizonytalan, ismeretlen szituációba érkezünk meg: egy váratlan helyzetbe, amely kiforgat korábbi mintaállapotunkból, amely valami újnak forrása, noha ez az új korábban feltáratlan önmagunk része.

Ugyanis a dolog talán úgy áll, hogy van bennünk valami megbújva, amit a rajtunk kívüli hatás hív elő, szólít életre – nagyon szubjektív módon. Például valamely látványélmény következtében engedjük magunk elragadtatni. Persze mindig valami szelektál bennünk habitusunknak, gondolkodásmódunknak megfelelően. És nem csupán a látott dolgok válhatnak ki reflexiókat: az ízek, a szagok, az akusztikus effektusok, a tapintási érzékletek hasonlóképpen. Néha csupán egy vagy néhány megélt pillanatban nyer értelmet egy utazás. Ezekben a tér idővé szűkül, s az idő térré nyitható. Mindezek arra szolgáló források, hogy akár a tudattalan tartalmak is: átíródhassanak a mérsékelt tudatosba, mint amilyen például egy kép.

Továbbá meglehet, hogy az utazás alapvetően nem helyváltoztatásról szól, még csak nem is az időről vagy a térről. Ha utazunk, fizikai értelemben természetesen innen oda jutunk, de nem ez a dolog lényege. Nem az itt és az ott közti távolság, a téri elkülönülés vagy a közben eltelt idő. Inkább az *ittben* és az *ottban* tartó jelenlét, netán ezek megidézése. Mert egy hely nem csupán helyszín, hanem egy egész világ. Miként világ lehet egyetlen téma is, amelyben az alkotó szabadon kalandozik,

amikor hol az egyik, hol a másik szegletében ver tanyát.

Kérdés, hogy az enyhe presszió hatása alatt – és egy pályázati kiírás tematikája kétségtelenül ilyesmi –, tehát hogy egy kötött téma indíttatására vajon milyen művek születhetnek? Alkotója válogatja, kihez illő, kihez nem egy-egy témamegjelölés, az alkotói stratégiák pedig nyilván eltérők, az elvonatkoztatás különböző szintjein állnak. Éppen ezért a kiállított művek tekintetében értelmetlennek tűnik például különböző generációk jelenlétéről vagy generációs különbségekről beszélni, mert ezek valójában életfelfogásbeli, művészetszemléleti eltérések – a korosztályi hovatartozástól függetlenül.

Az utazás metaforaként történő megközelítése lehetővé teszi a konkrét megjelenítéstől való eltávolodást. E munkákon többnyire azt látni, hogy a kép akként jelenik meg, mint valaminek a jele, de hogy minek a jele, az gyakran nem nyer közelebbi kifejtést. Hiszen amit a képek megjelenítenek, az nem szükségszerűen kell, hogy tárgy, hogy tárgyszerű legyen.

Kissé a végletek felé tartva: az alkotó ember számára kiváltságosan jelentékeny utazás: maga az alkotófolyamat. De vajon tetten érhető-e a megérkezés pillanata? A tudatosan, kimérten dolgozó alkotó inkább ismerheti, és tudja, hogy hol húzódik meg a munka vége, hogy hol a határ. Persze közben számtalan a tétozás, az eltévedés, de mégis biztosabb a megérkezés pillanata. Talán a geometrikus absztrakció keretében születő alkotások rendelkeznek inkább ilyen határozottsággal. Az alkotások többsége azonban úgy érkezik végponthoz, hogy az alkotó nem befejezi művét, csupán abbahagyja, mint mondani szokás. Ezen művek mintegy azzal a záloggal terheltek, hogy utóbb-később az alkotó ismét elővegye őket, hogy

a befejezéshez közelebb vigye az abbahagyást. Esetleg, de nem kötelezően. Mert időben, és főként ebben, valamint a térben, s főként az alkotó személyiségben közben történik valami, ami elől tisztességes alkotó nem térhet ki. Ugyanis a festőművész olyasvalaki, aki hajthatatlan újramezdi. Mint Odüsszeusz, aki hazatér, de csak hogy ismét útra keljen.

Kísérje a kiállított 21 képet 21, vállaltan szubjektív egymondat, vagy inkább alternatív hosszúcím:

Faragó Ágnes: *Légkép*, 2018
– Fönről a táj csak térkép. Inverze a bennem lakónak.

Fischer Balázs: *Kilátás a paplaktól*, 2018
– Az intimitás: határsértés a horizonton.

Fülöp Zoltán: *Szakadozó GPS-jel*, 2018 – Egy bizonyos határon innen, egy bizonyos határon túl... közből véges az iránymutatás.

Ganczaugh Miklós: *A Látó*, 2018
 – A centrumban, úgy tűnik, nincs semmi,
 hiszen a jelenlévő jelenléte ott nem,
 minden más meg csak a peremvidékeken látható.

Gyulai Lajos: *Utazás egy kopt keresztény kolostorba*, 2017 – Itt minden antitetikus, noha minden egy irányba tart. Zug, ami menedék.

Hegedűs Miklós: *Egyiptom*, 2017
 – Az idő így varrja össze az emlékezetet.

Lajta Gábor: *Átszállás*, 2018 – De honnan hová? – persze ettől konkrétabb a kép. Mégis, vajon meddig tart a mielőtt (hogy tudjuk, hogy le ne csúszzuk!)?

Lenkey-Tóth Péter: *Valami feszes*, 2018 – Az ágy, ami közös. A párna meg nem. Testhez álló feszültség.

Mózes Katalin: *Hold*, 2018 – Néha úgy tetszik, mindez nem egyéb, mint bizonytalan lábakon álló, csak valameddig tartó örökkévalóság.

Réti Ágnes: *Arabiai Lawrence*, 2018 – „szeretnék elférni saját sebeimben”

Nadas Alexandra: Látogatás, 2004
– Az érkező majd távozik
kikötött holdszálka-tutaján.

Nagy Gábor: *Toszkán etűd I.*, 2016
– „A táj restaurálhatatlan”,
mivel semmihez sem fogható.

Szurcsik József: *Zarándoklat*, 2010
– Az utazás célzott aspektusa, amelyben
a céltalan a legszebb cél: a találkozás.

Szécsi Katalin Zs.: *Rálátás*, 2015
– A nézőpont egyetlen szem pontja. Nézőpontot nyerni természetes és nehéz – különösen fentről.

Ujházi Péter:
Más tájak jönnek, 2015
– „megtanultam amit lehetett...
megtanultam el is mehetek.”
Hát megyek.

Vén Mária: *Túl*, 2018 – Átkelés
a horizonton – valahol – félúton.

Vojnich Erzsébet: *Kamionos*, 2017 – A háttérét veszített tájban miért van inkább a valami, mintsem inkább a különös semmi.

E tárlat alkotásai elegyes konkrétságban megmutató tényszerűségek, faktumok, mivel képként állnak elénk. Ám képtelenség belátni azt a tágasságot, amely létrejöttük mögött húzódik meg: hogy miből, milyen élményforrásból születtek és mivé akartak-akarnak lenni. Ennek megközelítésére folytonos kísérleteket teszünk, többnyire mindig újonnan felvetődő szempontok szerint. Ezen újabb tény pedig argumentuma lehet annak, hogy nem csupán mint alkotók, de mint értelmezők is: folytatólagosan úton vagyunk. Utazunk, mert hajózni szükséges! Hogy merre és miként? Ez az út az éle-tünk, feszesebben szólva: emberi létezésünk porfelhője.

(*Eötvös 10*, 2018. szept. 6.)

Az emberélet, az emberi létezés időhatárok közé ékelt története: nehezen szóba fogható utazás. **Birkás István** az év hajnalán nagy útra kelt, az alkotásban megtett útjait munkái őrzik, közülük itt is egy. Címe: *Novemberi kép*. Megérnek és megsúlyosodnak a dolgok, lehull egy levél.

Tartsuk meg személyét és műveit jobbik emlékezetünkben. Nyugodjék békében!

Birkás István (1947-2018): *Novemberi kép*, 2002 – Megérnek és megsúlyosodnak a dolgok, lehull egy levél.